

SVATOVÍTSKÝ POKLAD V DRÁŽĎANECH

(Richard Jan Hons, červenec 2024)

Fascinující poklad Svatovítského chrámu v Praze poprvé opustil Čechy a od 16. března 2024 je vystavován v Kunsthalle v Lipsbau v Drážďanech. Výstave se jmenuje „Střípky paměti“ (Fragmente der Erinnerung) a potrvá do 8. září. Stojí za to ji shlédnout! Vstupné činí 8 euro a tolik unikátů pohromadě člověk nevidí každý den!

Bohužel povědomí o této unikátní výstavě je u nás mizivé. Já jsem se o ní dozvěděl díky kritickým reakcím, které ji provázely. Pochopitelně ke všem „zaručeným“ informacím je vždy potřeba přistupovat s krajní nedůvěrou, a v tomto případě nebylo nic jednoduššího, než se o všem převěřit na vlastní oči. Ke kritickým hlasům, a o tom, jak výstavu hodnotím já, se ale vyjádřím až v závěru. Nejprve je na místě pár slov o vystavovaných exponátech Svatovítského chrámu.

Základ svatovítského pokladu lze vidět v 11. století ve sbírce předmětů románské biskupské baziliky. Zásadní rozšíření a povýšení spadá do období vlády císaře Karla IV., tedy do 14. století.

Karel IV. byl zapálený křesťan a sběratel svatých ostatků (relikvií). Ty se uchovávají v různých zdobených schránkách, kterým se říká relikviáře. Většinou jde o špičkové zlatnické práce, často zdobené drahými kameny. Na výstavě je takových relikviářů ke shlédnutí několik desítek. Císař Karel udělal z Prahy centrum Svaté říše římské, ale také křesťanské duchovní centrum Evropy. V období po skončení křížáckých válek považoval Prahu za „Nový Jeruzalém“.

Pravou perlou výstavy je takzvaný Korunovační kříž, Zemský kříž Českého království nebo také Zlatý ostatkový kříž. Jedná se o relikviář ve tvaru kříže z roku 1370. Podstavec je mladší, z roku 1522. Přední strana kříže je osazena tabulkami benátského skla, kterými je možné vidět relikvie umístěné uvnitř kříže. Opačná strana je bez okének, osazena devíti rytými kamejemi ze sardonixu, chalcedonu, ametystu a safíru. Kříž je dále osazený 10 safíry, 5 skleněnými imitacemi safíru, akvamarínem, smaragdem a 4 spineli. Kromě zlata bylo při výrobě kříže použito i stříbro,

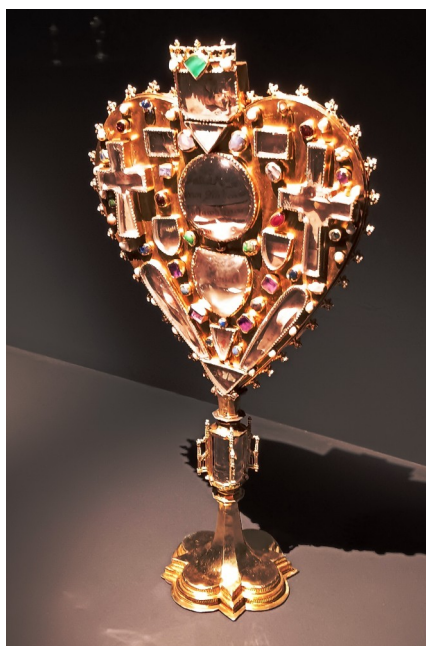
křišťál a cedrové dřevo. Kříž patří bezesporu k nejvýznamnějším symbolům českého národa a jeho cena je pro Čechy nevyčísitelná.

Korunovační kříž nebo také Zemský kříž Českého království z přední a zadní strany.

Různých relikviářů je na výstavě mnoho. Většinou jde o práce pražských mistrů, jejichž um byl obdivuhodný. Použité drahé kameny byly sice mnohdy dovezeny, ale setkáme se i s domácími kameny (český granát, různé křemenné hmoty).

Množství rozmanitých drahých kamenů (achát, safír, chryzopras, křišťál, smaragd, granát, ametyst, chalcedon a perly) najdeme namonstranci ve tvaru tvaru srdce, jejíž spodek je ze 14. a svchní část z 15. století.

Monstrance ve tvaru srdce zdobená množstvím drahých kamenů.

Na výstavě mě zaujala i velká achátová liturgická číše nebo velký táč intarzovaný perletí pocházející ze sultanátu Gujarat (dnešní Indie) z období před rokem 1598.

Liturgický kalich a perletí intarzovaný táč.

Kromě Korunovačního kříže jsou na výstavě i další unikátní exponáty intimně propojené s naší historií a státností. Mám na mysli předměty svázané s osobou Svatého Václava – patrona České země. Je tu jeho železná přilbice, kroužková košile i pohár. Všechny tyto objekty k nám jasně promlouvají přes tisíciletou propast.

Kroužková košile Svatého Václava – patrona České země (10. století)

Nelze zde vyjmenovat vše, co je na výstavě k vidění. Všechny předměty svatovítského pokladu jsou unikáty. Kdo se do Drážďan vypraví, neprohloupí! Teď ale, jak jsem slíbil, se pokusím výstavu celkově zhodnotit. Pochopitelně, vše je trochu jinak, než jaký jsem nabyt dojem z různých komentářů. Ale hezky popořadě.

Jistě je s podivem, že tato výstava neproběhla v Čechách, ale v německých Drážďanech. Přímo si o to říkala a reprezentativních prostor máme u nás dost!

Také nebylo šťastné, že spolu s objekty Svatovítského pokladu byly vystavované pozlacené polystyrenové obaly jakési moderní německé umělkyně, zrestaurované torzo sbírky míšeňského porcelánu, nekonečná filmová smyčka Juliana Rosefeldta a fotografie Josefa Koudelky. Nic proti nim, ale se Svatovítským pokladem a jeho symbolickou hodnotou mi to vůbec nejde dohromady! Naštěstí je expozice nainstalovaná tak, že tyto rušivé „spoluvýstavky“ jsou stranou a návštěvník se může klidně ponořit do odkazu české historie aniž by byl rušen.

Popisky jednotlivých předmětů jsou pěkné, čitelné. Jsou v němčině a angličtině. Nevím, proč v angličtině a ne v češtině! Návštěvníci jsou skoro jen Němci a Češi. Navíc se jedná o český poklad Svatovítského chrámu. Sem prostě žádná angličtina nepatří!

Jinak je výstava velmi pěkně nainstalovaná v reprezentativních prostorech, jak si tyto vzácné předměty žádají. Velmi bylo kritizované jejich zabezpečení. To je ale dobré a odpovídající. Přesto si člověk může vše dobře prohlédnout i vyfotografovat. Výstava je navštěvovaná, ale ne přelidněná. Návštěvní kniha je dobře utajená nebo není. Chyběla nám.

